Wojciech Myszka

Laboratorium 5: Tablice. Wyszukiwanie binarne

2018-03-26 21:10:40 +0200

1. Tablice

Do tej pory nie było potrzeby odwoływać się do zmiennych złożonych. Programy były bardzo proste i korzystały z niewielkiej liczby zmiennych prostych. Dziś pierwszy raz potrzebować będziemy tablic.

Tablice w języku C to też zmienne, tylko złożone (to znaczy mogą służyć do przechowywania więcej niż jednej wartości). Wszystkie przechowywane wartości muszą być tego samego typu.

1.1. Deklaracja tablicy

Tablice, podobnie jak wszystkie zmienne, muszą być deklarowane przed pierwszym użyciem (również inne ograniczenia, na przykład, co do nazwy są identyczne). Deklaracja wygląda tak:

```
typ nazwa[rozmiar];
```

gdzie **typ** to dowolny ze zdefiniowanych w języku C typów zmiennych (**char**, **int**,...), a rozmiar to długość tablicy (czyli, najczęściej, stała) wartość mówiąca ile elementarnych (prostych) danych określonego typu tablica jest w stanie przechować. Zatem

```
int a[10];
```

to tablica o dziesięciu elementach typu **int** nazywająca się a.

Aby uzyskać dostęp do elementu numer k tablicy a używamy zapisu a[k] (co jest odpowiednikiem matematycznego zapisu a_k). Numer elementu k nazywany jest **indeksem** tablicy. Indeks **musi być** stałą, zmienną lub wyrażeniem typu całkowitego.

Wpisanie wartości do tablicy:

```
a[3] = 5;
```

„Wybranie” elementu tabicy:

```
k = 3;
u = a[k];
```

Dziesięcioelementowa tablica ma elementy ponumerowane indeksami o wartościach $0, 1, \ldots, 9$. Nie ma możliwości tworzenia tablic o zadanych granicach indeksów (jak, na przykład, w języku Pascal). Schematycznie przedstawia to rysunek 1.

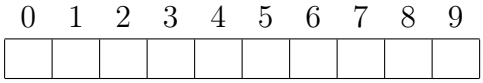

Rysunek 1. Schematyczny obraz tablicy o 10 elementach: dziesięć „pudełeczek” ponumerowanych liczbami od 0 do 9

Język C zupełnie nie przejmuje się czy programista dba o to aby używany indeks tablicy mieścił się w jej granicach. I całą odpowiedzialność za złe działanie programu gdy, ewentualnie, indeksy przekraczają granice tablicy spada na programistę. Przekonać się o tym można uruchamiając poniższy program:

Listing 1. Program generujący błąd przekroczenia dostępnej pamięci

```
#include <stdio.h>
int main(int argc, char **argv)
{
    int a[10];
    int i = 0;
    while ( ++i > 0 )
    {
        a[i] = 0;
        printf("a[%d] = %d\n", i, a[i]);
    }
    return 0;
}
```

Błąd programu polega na niewłaściwym warunku **while** (++i > 0): nie ogranicza on w żaden sposób zakresu indeksów. Komunikat, który pojawia się na zakończenie działania programu:

```
Segmentation fault
```

oznacza, że program przekroczył przyznany obszar (segment) pamięci. I to system operacyjny dba, żeby działania programu nie miały wpływ na inne programy. A próba zerowania pamięci **poza** obszarem działania programu mogłaby mieć wpływ na inne programy znajdujące się w pamięci operacyjnej komputera. Stąd interwencja systemu operacyjnego, który w trybie awaryjnym zatrzymuje program.

1.2. Nadawanie wartości tablicy (inicjalizacja)

Deklarując tablicę nie można mieć pewności, jakie wartości zostaną nadane poszczególnym jej komórkom. Stąd, podobnie jak „zwykłe" zmienne, tablice mogą być inicjalizowane podczas deklarowania:

```
int a[10] = {1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10};
```

Powyższa instrukcja deklaruje tablicę o nazwie a i w kolejnych jej komórkach wpisuje wartości: 1 do a[0], 2 do a[1], itd.

Wartosci na liście może być mniej niż elementów tablicy

```
int a[10] = {1, 2, 3,};
```

wówczas kolejne komórki przyjmą wartość zero. Na liście nie można podać więcej wartości niż jest elementów tablicy.

Dopuszczalna jest jeszcze jedna forma deklaracji tablicy, bez podawania explicite jej długości:

```
int a[] = {1, 2, 3, 4,};
```

W ty przypadku zadeklarowana zostanie tablica o czterech elementach i zostanie wypełniona kolejnymi wartościami startując od jedynki.

Polecenie **sizeof**() potrafi podać ilość pamięci jaką zajmuje obiekt. Więc **sizeof**(a) poda liczbę bajtów, które zajmuje tablica a. Każdy element tablicy a jest typu **int** i zajmuje **sizeof**(**int**) bajtów. Pozwala to wyliczyć liczbę elementów tablicy:

```
int a[] = {1, 2, 3, 4,};
int N;
N = sizeof( a ) / sizeof( int );
```

1.3. Tablica jako parametr funkcji

Tablica może być parametrem funkcji. Tablica (raczej) nie może być **wynikiem** funkcji. Przekazując tablicę do funkcji pamiętac należy również o przekazaniu jako kolejnego parametru jej długości.

Poniżej deklaracje dwu funkcji srednia1, srednia2 zawierające dwa możliwe warianty.

```
double srednia1(int N, double t[N]);

double srednia2(int N, double t[ ]);
```

Nie różnią się one niczym (z formalnego punktu widzenia). Użycie tych funkcji jest następujące:

```
. . .
int M = 10;
double dane[M];
double s;
. . .
s = srednia1(M, dane);
. . .
s = srednia2(M, dane);
```

Do programisty należy zadbanie o to, żeby parametry aktualne (prametry wywołania funkcji) były odpowiedniego typu.

2. Wyszukiwanie binarne

— Mamy tablicę zawierającą ułożone w kolejności **malejącej**[1] liczby (przyjmijmy, dla skupienia uwagi — całkowite).
— Należy stworzyć algorytm, stosując metodę wyszukiwania binarnego[2], sprawdzający czy zadana liczba X znajduje się w tablicy. Jeżeli tak — algorytm zwraca numer pozycji, na której znajduje się liczba.
— Ogólny schemat blokowy algorytmu znaleźć można wśród slajdów wykładu Technologie Informacyjne „Złożoność obliczeniowa. Trudne zadania." (slajd 33 i następne).

Działanie algorytmu będzie mniej-więcej takie (D to nazwa tablicy z danymi):

1. Pierwszy element ma indeks 0, zatem $A \leftarrow 0$.
2. Jeżeli tablica ma N elementów to ostatni element ma numer $N - 1$, czyli $B \leftarrow N - 1$.
3. „Środkowy"[3] element tablicy to $C = \frac{A+B}{2}$.
4. Jeżeli $X < D[C]$ wówczas dalsze poszukiwania prowadzić trzeba w pierwszej (dolnej) połówce tablicy, gdy $X > D[C]$ — to w górnej. Gdy uda nam się trafić — to mieliśmy szczęście.

[1] Metoda działa tylko wtedy, gdy dane są ułożone w kolejności: rosnącej lub malejącej.
[2] Analogiczną do metody połowienia z poprzednich zajęć.
[3] Cudzysłów jest niezbędny, gdyż dzielenie odbywa się w sposób całkowitoliczbowy, więc nie zawsze będzie dzieleniem „na pół"!

5. Teraz trzeba tylko odpowiednio zmodyfikować A i B (podobnie jak w poprzednim laboratorium).

Całą trudność algorytmu polega na tym, że w dziedzinie liczb całkowitych trudno w ten sposób przejrzeć wszystkie wartości tablicy. „Przedział" $[A, C]$ nie chce robić się krótszy i krótszy. Co gorsza, sporo algorytmów dostępnych w internecie nie uwzględnia tego faktu...

Na rysunku 2 przedstawiono uproszczoną instrukcję postępowania.

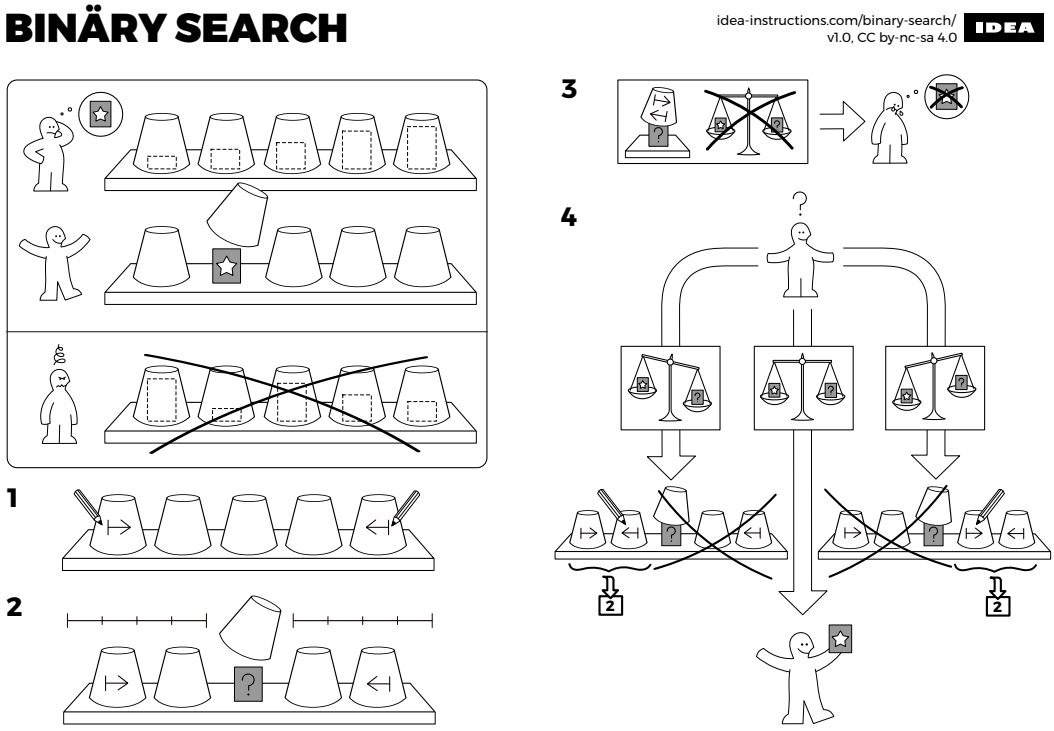

Rysunek 2. Skrócona instrukcja postępowania podczas wyszukiwania binarnego

3. Zadania do wykonania

Po zaprogramowaniu algorytmu należy go bardzo dokładnie sprawdzić wybierając liczby z zakresu danych w tabeli (znajdujące się w tabeli i nie występujące w tabeli), spoza tego zakresu. Algorytm powinien działać dla tabeli o długości jeden element, dwa elementy, więcej...

4. Wersja PDF tego dokumentu...

...pod adresem.

Wersja: 55 z drobnymi modyfikacjami! data ostatniej modyfikacji 2018-03-26 21:10:40 +0200